

In t kort

Jaarverslag 2023

Gemeente Groningen

Een jaarverslag laat zien waar de gemeente geld aan heeft uitgegeven en hoeveel er binnen is gekomen het afgelopen jaar. Het college van burgemeesters en wethouders van de gemeente Groningen legt met het [jaarverslag 2023](#) verantwoording af over de behaalde resultaten en de besteding van het geld.

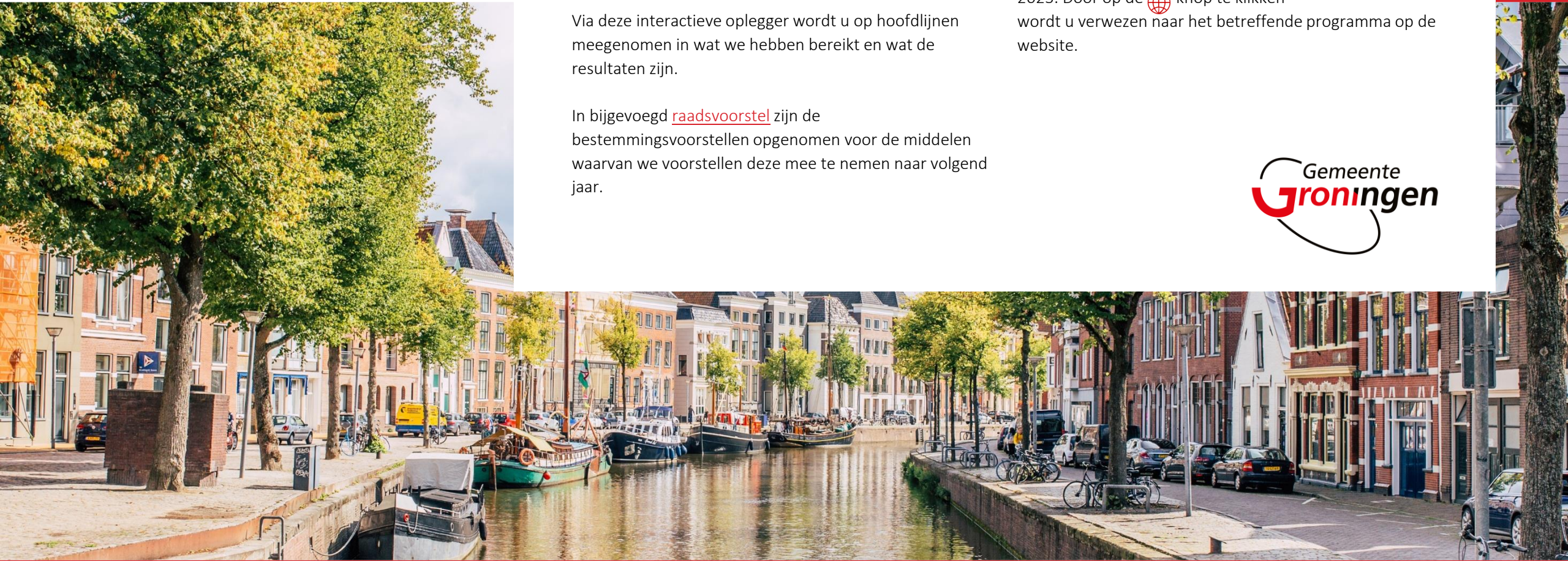
Via deze interactieve oplegger wordt u op hoofdlijnen meegenomen in wat we hebben bereikt en wat de resultaten zijn.

In bijgevoegd [raadsvoorstel](#) zijn de bestemmingsvoorstellen opgenomen voor de middelen waarvan we voorstellen deze mee te nemen naar volgend jaar.

Leeswijzer

U ziet de verschillende onderwerpen die aan de orde komen links in beeld. Door op een onderwerp te 'klikken' navigeert u door de rapportage.

Tot slot kunt u navigeren naar het volledige jaarverslag 2023. Door op de knop te klikken wordt u verwezen naar het betreffende programma op de website.

Voorwoord

Hierbij bieden wij uw raad de [gemeenterekening 2023](#) aan. Deze verantwoording biedt inzicht in de behaalde resultaten en de besteding van middelen, gebaseerd op het coalitieakkoord 'Het begint in Groningen - voor wat echt van waarde is'. In dit jaarverslag in 't kort lichten we de belangrijkste resultaten toe. 🌐

Het jaar 2023 is afgesloten met een plus van 22,7 miljoen euro op een begroting van 1,4 miljard euro. Dit houden we beschikbaar voor de begroting 2025.

Het rekeningresultaat geeft een vertekend beeld van de werkelijke gemeentefinanciën voor de komende jaren. Vanaf 2026 is namelijk sprake van een structureel tekort in de gemeentefinanciën veroorzaakt door landelijke kortingen op het gemeentefonds. Deze financiële druk is een direct gevolg van ingrepen door het Rijk, waardoor gemeenten jaarlijks minder geld ontvangen.

Investeringsen

We zijn in 2023 voortvarend aan de slag gegaan met de plannen uit het coalitieakkoord. Door te investeren in wonen, werkgelegenheid, onderwijs, inkomen en gezondheid willen we de bestaanszekerheid en kansengelijkheid van onze inwoners vergroten. We doen dit door ongelijk te investeren en versnellen en verbreden de aanpak van de noordelijke wijken. We hebben onze middelen in 2023 maximaal ingezet om de doelen die we onszelf hebben gesteld te behalen.

Onze aanpak werpt vruchten af. Steeds meer inwoners maken gebruik van de gemeentelijke regelingen waar zij recht op hebben, en met initiatieven zoals de sociale basis en Basis jeugdhulp kunnen we onze ondersteuning dichterbij de inwoners en gezinnen brengen. Op het gebied van klimaat en energie hebben we in 2023 belangrijke stappen gezet met projecten als Warmtestad, de Wijkenergieaanpak en Duurzaam Groningen, wat ons dichterbij een klimaatneutraal Groningen brengt.

Het realiseren van onze doelen is niet zonder uitdagingen. Door de forse korting op het gemeentefonds ontvangen we minder middelen dan nodig. Dit dwingt ons tot keuzes. Als we niet krijgen waar we recht op hebben, kunnen we niet doen wat we moeten doen. Hoewel de voorjaarsnota van het Rijk een kleine stap vooruit biedt, ontbreekt in het hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB zicht op voldoende aanvullende middelen om de resterende financiële problemen voor gemeenten op te lossen. Daarom blijven we aandringen op een structureel toereikende financiering vanuit het Rijk.

Financieel beeld

Resultaatcategorieën

Financiële positie

Programma 1 Economie en Ruimte

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

We sloten 2023 af met een plus van 22,7 miljoen euro. Het bruto resultaat laat een plus van 65,0 miljoen euro zien, maar voor 42,3 miljoen euro verschuiven we de besteding naar 2024. Dit gaat bijvoorbeeld om meerjarige projecten, bijzondere resultaten en samenwerkingsverbanden. Daarnaast hebben in 2023 bedragen vanuit het Rijk ontvangen die we niet meteen konden inzetten.

Financieel gezien zagen we in 2023 nog meer de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de krapte op de arbeidsmarkt. Door de hoge inflatie, de stijgende energiekosten en de discussie met het Rijk over de gemeentelijke financiën op langere termijn nam de financiële onzekerheid toe. Dit heeft veel flexibiliteit en inzet van de gemeentelijke organisatie gevraagd.

Voor de uitvoering van de gemeentelijke opvang van Oekraïners ontvangt de gemeente een uitkering van het Rijk. Hierbij zijn de extra lasten hiervoor in ruime mate gedekt.

Ondanks deze externe ontwikkelingen hebben we gemerkt dat op diverse fronten de economische bedrijvigheid goed doorliep. Mede hierdoor is het resultaat op bijvoorbeeld grondzaken hoger dan begroot.

Op een aantal fronten is vertraging in uitvoering zichtbaar, waardoor budgetten niet volledig werden ingezet. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar bij projecten en samenwerkingsverbanden.

In 2023 hebben we vanuit het Rijk meer middelen ontvangen dan begroot. Dit kon niet allemaal meteen worden ingezet. Tegelijkertijd zitten er nog nadelen in het resultaat verwerkt, waaronder structureel hoge lasten voor jeugdhulp.

In de voortgangsrapportages voorzagen we al een positief resultaat en de jaarrekening bevestigt dit beeld, uiteraard inclusief een aantal nagekomen effecten.

Door te 'klikken' op een tegel van een programma hiernaast, navigeert u naar de highlights per programma. U kunt ook 'doorbladeren' langs de verschillende programma's.

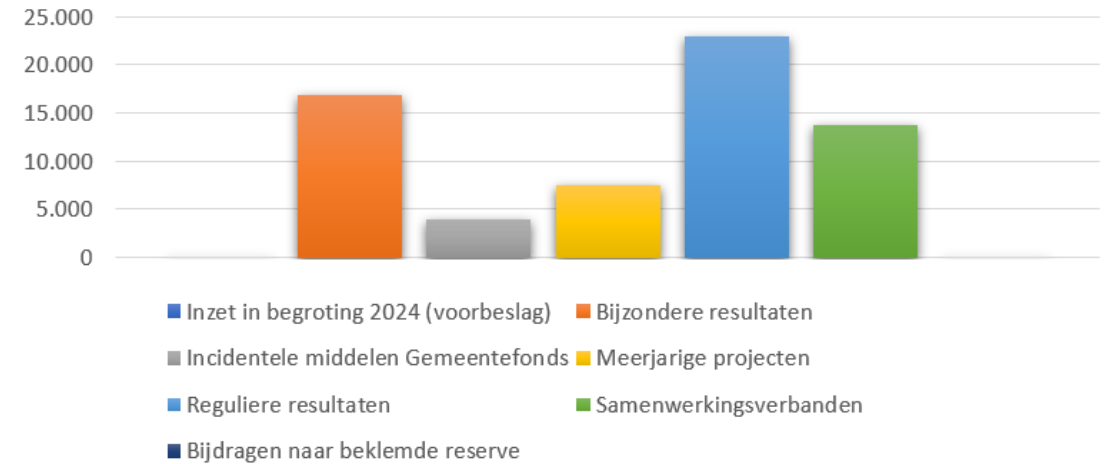
Resultaatcategorieën

Het resultaat wordt onderverdeeld in resultaat categorieën.
Per categorie gelden regels voor de besteedbaarheid hiervan.
Dit is vastgelegd in [het kader voor resultaatbepaling en resultaatbestemming](#).

Voor de categorieën Bijzondere resultaten, Meerjarige projecten, Incidentele middelen gemeentefonds, Samenwerkingsverbanden, en Bijdragen naar bekleemde reserve geldt dat resultaten binnen deze categorieën beschikbaar blijven voor het oorspronkelijke doel. Daarnaast zijn er afzonderlijke raadsvoorstellen met een voorbeslag op het jaarrekeningresultaat. Deze resultaten worden door middel van bestemmings-voorstellen bij de jaarrekening overgeheveld naar het volgende jaar of verrekend met reserves, mits goed onderbouwd.

Reguliere resultaten vallen vrij ten gunste of ten nadele van de algemene middelen. Hiernaast ziet u de resultaten per resultaat categorie en de daaraan gelinkte bestemmingsvoorstellen. Per saldo blijft het vrij besteedbaar resultaat over.

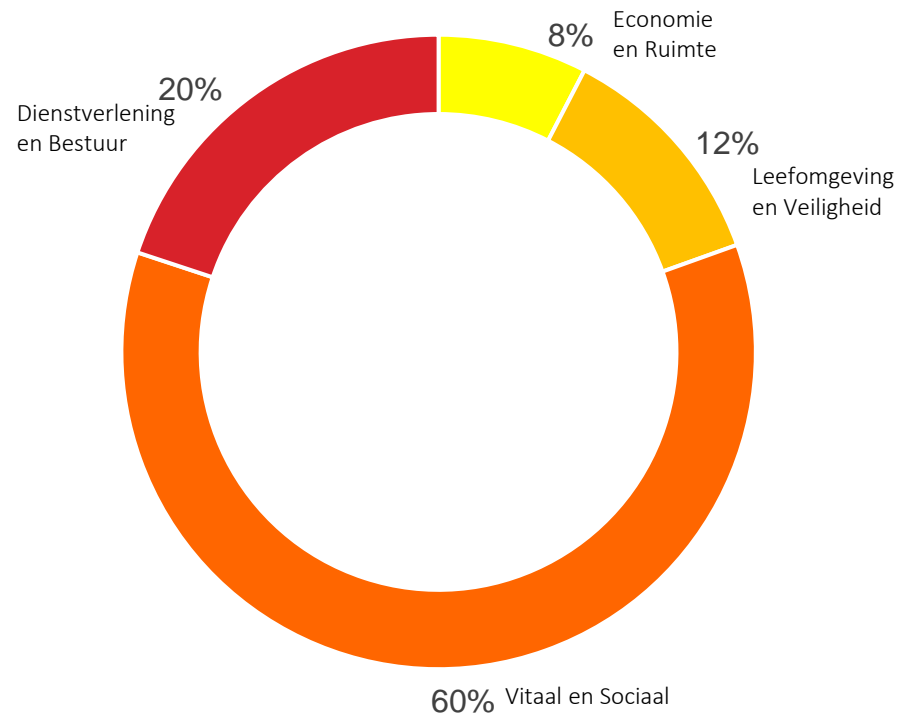
Resultaten (x € 1.000,-)

Resultaatcategorie (bedragen x € 1.000)	Bruto resultaat voor bestemming	Bestemmingen	Netto resultaat bestedbaar
Inzet in begroting 2024 (voorbeslag)	0	0	0
Bijzondere resultaten	17.236	17.236	0
Meerjarige projecten	7.480	6.983	497
Incidentele middelen gemeentefonds	4.182	4.182	0
Samenwerkingsverbanden	13.881	13.881	0
Bijdragen naar bekleemde reserve	0	0	0
Reguliere resultaten	22.243	0	22.243
Totaal resultaat	65.022	42.282	22.740

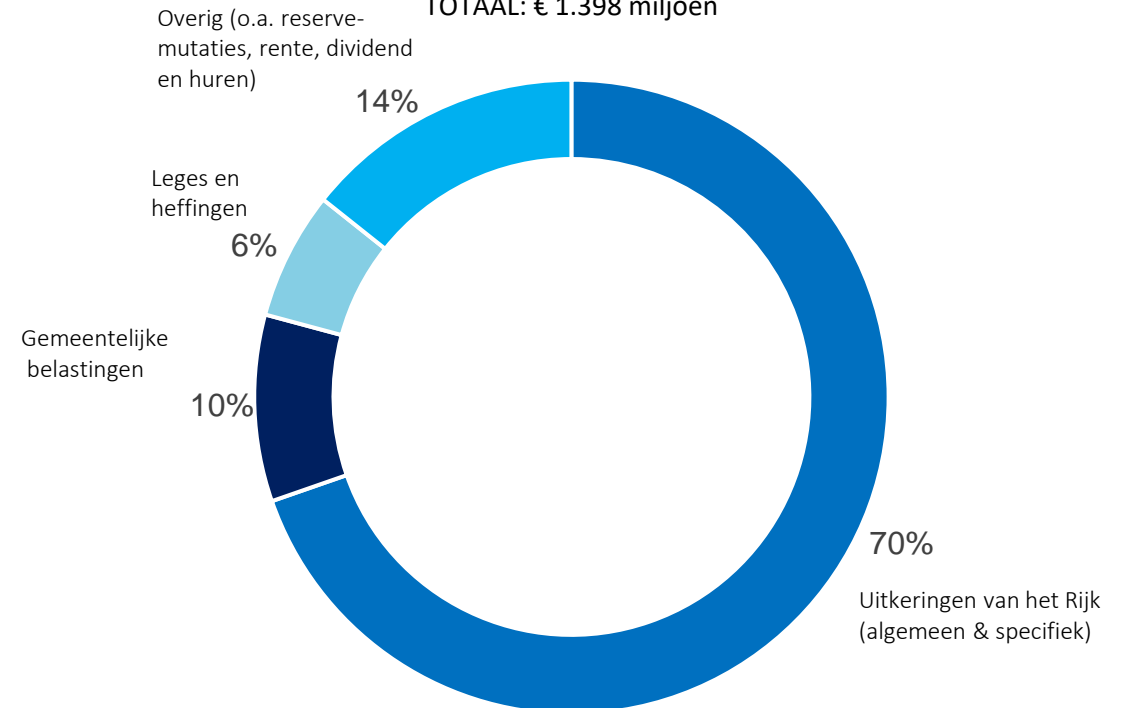
OVERZICHT TOTALE UITGAVEN

TOTAAL: € 1.333 miljoen

OVERZICHT TOTALE INKOMSTEN

TOTAAL: € 1.398 miljoen

Financiële positie

Bij de beoordeling van de financiële positie kijken we naar het weerstandsvermogen en enkele financiële kengetallen. Deze kengetallen zeggen iets over de weerbaarheid van de gemeente en de omvang van de schulden van de gemeente.

Het weerstandsvermogen is op dit moment voldoende om tegenvallers op te vangen. Onze solvabiliteit is laag. Dit betekent dat ons eigen vermogen laag is ten opzichte van ons totaal vermogen. We zitten onder ons streefniveau voor de korte termijn van 10%. Onze schuldpositie is hoog. De komende jaren zien we grote nieuwe investeringen op ons af komen die van invloed zijn op ons weerstandsvermogen en onze schuldpositie. Dit maakt het noodzakelijk om de totale financiële positie goed te blijven monitoren. In bijgaande kengetallen is nog geen rekening gehouden met deze nieuwe investeringen.

Groningen investeert veel in gebiedsontwikkeling en daarvoor hebben we veel gronden in bezit. De leningen die we hiervoor moeten aantrekken beïnvloeden onze scores.

Kengetallen

Weerstandsvermogen	Norm	2024	2025	2026	2027
Weerstandsvermogen	100%	134%	138%	112%	108%
Verhouding reserves / benodigd weerstandsvermogen	50%	68%	73%	59%	57%

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen kijken we naar de verhouding tussen risico's en beschikbaar weerstandsvermogen, waaronder de omvang van de reserves (Algemene reserve en reserve grondzaken). De ratio weerstandsvermogen in 2024 komt uit op 134%. In 2025 loopt deze op tot 138%. Vanaf 2026 verwachten wij een structureel tekort. Dit zorgt voor een daling van de ratio weerstandsvermogen vanaf 2026.

Voor 2023 en verder zien we grote investeringen op ons af komen voor onder andere de energietransitie, nieuwe gebiedsontwikkelingen, onderwijshuisvesting en de vervanging van maatschappelijk vastgoed, waaronder een nieuw muziekcentrum. Dat betekent een toename van de risico's op verschillende fronten en een grote toename van nieuw aan te trekken leningen. Deze ontwikkelingen zijn nog niet zichtbaar in de financiële kengetallen.

Ratio's	Norm	Begroting 2023	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Solvabiliteitsratio	20,0%	8,8%	10,3%	9,9%	10,9%	11,2%	11,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	120,0%	120,4%	95,3%	114,1%	111,7%	119,4%	126,1%

De solvabiliteit wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Voor de lange termijn is de streefwaarde van 20% en voor de korte termijn 10%. Met een solvabiliteit van minder dan 20% vallen gemeenten in de meest risicovolle categorie. De solvabiliteitsratio ligt tot 2026 onder de streefwaarde op korte termijn. Een verbetering van de solvabiliteit wordt bereikt door een verlaging van de opgenomen leningen en een versterking van de reserves.

De schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een hoger percentage betekent dat een relatief groter deel van de middelen vast ligt met rente- en aflossingen. Per ultimo 2023 komt de schuldquote met 95,3% lager uit dan begroot. Per ultimo 2024 komt de schuldquote uit op 114,1%. De jaren erna stijgt het percentage richting onze norm van 120%.

270 MKB-bedrijven hebben gebruik gemaakt van **subsidieregeling MKB Maatwerk advies**

Programma 1 Economie en Ruimte

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1 Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2 Duurzaamheid

Binnen het overkoepelende programma Economie en Ruimte hebben wij samen met onze partners geïnvesteerd in maatregelen, gerelateerd aan onze lange-termijn-opgaven op het gebied van economische ontwikkeling, werkgelegenheid, mobiliteit en woningbouw.

Economie en werkgelegenheid

In 2023 heeft uw raad de Economische Agenda 2023-2026 vastgesteld en is uw raad in 2024 geïnformeerd over het Masterplan Campussen. Om duurzame werkgelegenheid te creëren en te behouden hebben we op economische thema's als circulariteit, technologie, digitalisering en gezondheid meerdere initiatieven en pilots ondersteund. Ook hebben we meerdere landelijke campagnes gedraaid waarbij carrière maken in Groningen centraal stond. We hebben hard gewerkt aan (het blijven ontwikkelen van) voldoende ruimte voor (bovenregionale) bedrijvigheid, onder meer door uitbreiding van onze bedrijventerreinen.

Samen met onze partners hebben we de ontwikkelstrategie Zernike opgesteld. Ook zijn we gestart met de ontwikkeling van een gebiedsvisie voor de modernisering van de Healthy Ageing Campus en de ontwikkeling van het Bodenterrein.

Tot slot werkten we samen met een groot aantal (wijk)winkelcentra aan plannen om onze winkelvoorzieningen in wijken en buurten vitaal te houden en toekomstbestendig te maken.

Mobiliteit

Ontwikkelingen die al in gang waren gezet naar aanleiding van de vaststelling van de Mobiliteitsvisie in december 2021, hebben het afgelopen jaar de nodige versnelling gekregen.

Zo zijn de uitvoeringsprogramma's Lopen, Fietsen en Verkeersveiligheid en Hubs behorende bij de Mobiliteitsvisie vastgesteld. we gingen voortvarend door met maatregelen in het kader van de doorwaadbare stad, maar ook met deelmobiliteit, zero emissie binnenstad (sinds 1 februari 2023 is het verruimde venstertijdengebied van kracht geworden), parkeren en aandacht voor autoluwe gebiedsontwikkeling.

Samen met andere overheden en marktpartijen geven we zo steeds meer vorm aan de mobiliteitstransitie. Een belangrijke mijlpaal in 2023 was dat we zijn gaan werken volgens het Opdrachtenmodel Elektrisch Laden. Dat betekent dat we als gemeente sinds september 2023 zelf laadpalen exploiteren voor elektrische auto's, waarmee we meer regie hebben op de levering en plaatsing van laadpalen.

Met onze medeoverheden in Noord-Nederland hebben we ten slotte actief gelobbyd voor verbetering op het spoor tussen Zwolle en Meppel. En met succes, want het Rijk heeft besloten 40 miljoen euro extra uit te trekken voor maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de kans op storingen of aanrijdingen kleiner wordt. Daardoor wordt de bereikbaarheid per trein van Groningen en de rest van het Noorden een stuk beter.

2/3 van de sociale
huurwoningen
heeft eind 2023 een
**GROEN ENERGIE-
LABEL (A of B)**

Programma 1 Economie en Ruimte

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1 Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2 Duurzaamheid

Wonen

De gemeente Groningen blijft groeien en dit geeft druk op de woningmarkt. Het tekort aan woningen raakt iedereen en daarmee is het een groot maatschappelijk probleem. We werken daarom hard aan het toevoegen van meer woningen en doen er alles aan om dit voor elkaar te krijgen. In 2023 is de totale woningvoorraad met 1.471 woningen toegenomen. Het gaat om 1.183 nieuwbouwwoningen en 774 andere toevoegingen, zoals woningsplitsing en het omzetten van panden met een andere bestemming (zoals winkels en kantoren) naar wonen. Daartegenover staat een afname van 231 woningen die gesloopt zijn, 269 woningen zijn onttrokken aan de woningvoorraad omdat deze in verbouw zijn gegaan. Tevens waren er enkele correcties.

Om in de grote vraag aan woningen te voorzien werken we hard aan de realisatie van de grote ontwikkelzones Suikerzijde, Stadshavens en Meerstad. In deze gebieden realiseren we substantiële aantallen sociale huurwoningen. In 2023 zijn hierin voor deze gebieden grote stappen gezet. Zo is voor de Held 3 is een akkoord op hoofdlijnen afgesloten. Voor Suikerzijde zijn de procedures afgerond en eind dit jaar komen de eerste woningen in verkoop.

In Stadshavens hebben we in 2023 het voorontwerp-omgevingsplan in procedure gebracht. Voor de ontwikkeling van Meerstad is in 2023 een model gekozen voor meer sociale woningbouw en betaalbare woningen voor de komende 10 jaar.

Verder hebben we voor vijf projecten middelen uit de Startbouwimpuls (SBI) weten te verkrijgen, ter hoogte van ca. 1,7 miljoen. Door de verkregen bijdrage konden 159 woningen in de gemeente Groningen versneld worden afgebouwd. Ook zijn we in 2023 gestart met het opstellen van ontwikkelprogramma's voor woningbouw in de kleinere kernen. Daarmee willen we meer ruimte bieden voor woningbouw en samen met het dorp bepalen voor welke doelgroep gebouwd moet worden en welke locaties daarvoor geschikt zijn.

In 2023 is besloten om het realiseren van 1000 flexwoningen niet voort te zetten. Flexwoningen zijn tijdelijke woningen. Onderzoek naar de haalbaarheid liet zien dat de investeringen die we hiervoor moeten doen onevenredig hoog zijn. We onderzoeken of we samen met een corporatie nog 150 flexwoningen kunnen plaatsen. Ook hebben we een aanvraag Woningbouwimpuls voorbereid om in de Scandinavische Havens flexwoningen te realiseren. Groningen richt zich daarom op reguliere, niet-tijdelijke woningen.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en
gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

Financiële toelichting

	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Rekening 2023	Verschil Rekening- Begroting 2023
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>				
Baten	51,8	66,4	64,6	-1,8
Lasten	106,0	124,1	101,9	22,2
Totaal Programma 1 Economie en Ruimte	- 54,2	- 57,7	- 37,3	20,4

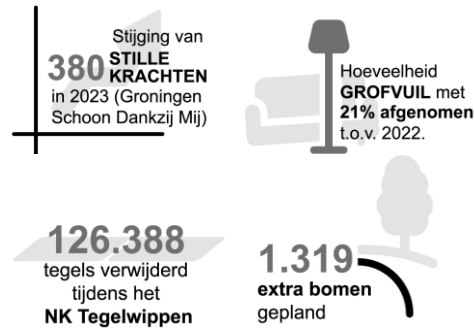
Programma 1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 20,4 miljoen.
Het positieve resultaat komt (vooral) door:

Verschil Rekening–Begroting 2023

- **Parkeren (V € 5,6 miljoen):** Door o.a. een sterker herstel na corona is sterker dan verwacht, slecht weer in de zomermaanden en tariefsverhogingen is de omzet van het parkeerbedrijf meer toegenomen dan vooraf werd ingeschat is een voordeel ontstaan.
- **Grondzaken (V € 5,5 miljoen):** Het positieve bestaat voornamelijk uit de actualisaties van de grondexploitaties en vrijval van de verliesvoorziening op strategische gronden.
- **Bouwleges (V € 1,6 miljoen):** De tijdelijke subsidieregeling voor financiële ondersteuning van ondernemers is voor 40% gebruikt.
- **Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (V € 1,4 miljoen):** Door het uitstel van de datum inwerkingtreding van de Omgevingswet en daarmee ook de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen naar 1 januari 2024 hebben we zowel de structurele als incidentele middelen nog niet besteed.

- **Suikerzijde (V € 1,5 miljoen):** Binnen de gebiedsbegroting van de Suikerzijde in 2023 1,5 miljoen euro incidentele vrijval ontstaan op structureel beschikbare middelen.

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 1 Economie en Ruimte

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1 Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2 Duurzaamheid

Dit programma richt zich op een aangename, leefbare en veilige stad, buurten en dorpen. Een goede inrichting van de openbare ruimte en goed beheer en onderhoud zorgen voor een buurt en dorp waar het fijn wonen, werken en verblijven is. Veiligheid gaat verder dan de afwezigheid van geweld en een veilige leefomgeving, veiligheid is een dynamisch en veelzijdig begrip en tegelijkertijd een absolute voorwaarde voor samenleven..

Kwaliteit van de leefomgeving

We hebben verder gewerkt aan de uitwerking van de GES (Gemeentelijke Ecologische Structuur), welke, in grote samenhang met de landschapsbiografie, de basis vormt voor onze visie op het landelijk gebied. De GES is van groot belang als input voor de actualisatie van de Omgevingsvisie. Ook zijn we gestart met uitvoering geven aan de Ontwerpleidraad 'Nieuwe Ruimte'. We passen de beschreven inrichtingsprincipes toe bij alle (her)inrichtingsvraagstukken. In de Agenda Landelijk Gebied hebben we onze ambities en acties ten aanzien van het landelijk gebied gebundeld en werkten we aan onze routekaart met daarin de ambities voor de voedsel- en eiwittransitie. In de agenda stellen we lange termijndoelen op het gebied van duurzame, gezonde en meer plantaardige voedselproductie, consumptie en voedselomgeving.

Het afgelopen jaar zijn we gestart met het opstellen van beleid te aanzien van mens-dierrelaties. Ons uitgangspunt is dat we geen dieren doden, tenzij dit echt niet anders kan. Recent is het beleid ten aanzien van mollen gewijzigd. We laten mollen nu vrijwel overal met rust in de openbare ruimte. De enige uitzonderingslocaties zijn begraafplaatsen en sportvelden.

In 2023 zijn we volop bezig geweest met het ontwikkelen van de nieuwe beheerstrategie. Hiermee dragen we bij aan 9 belangrijke maatschappelijke opgaven: klimaatadaptatie, biodiversiteit, uitstraling, veiligheid, gezondheid, inclusiviteit, betrokkenheid, circulariteit en CO₂-reductie. In de Noordelijke wijkvernieuwingswijken zijn we gestart met het verhogen van het onderhoudsniveau van C (matig) naar B (voldoende).

Ook continueren we de ingezette koers op het gebied van afvalbeheer. Zo hebben we de routekaart Groningen afvalvrij 2030 ontwikkeld en zijn ook de nodige stappen gezet op het gebied van circulariteit. In 2023 is de Vereniging Circulair Groningen opgericht en hebben we de eerste stappen gezet naar het openen van een Textielhub in 2024.

Veiligheid

Het was een bewogen jaar op het gebied van veiligheid. De opvangcrisis vroeg veel van onze inzet, we kregen te maken met de lokale gevolgen van de oorlog in Oekraïne en het Israëliësch-Palestijnse conflict en er was sprake van openbare orde verstoringen, bijvoorbeeld tijdens voetbalwedstrijden.

We hebben volop ingezet op regionale samenwerking, ondermijning en personen met onbegrepen gedrag. Dit alles stond daarbij in het licht van capaciteitstekorten bij de politie. We vingen meer nieuwkomers op dan afgesproken in de bestuursovereenkomst en hebben een flexpool van BOA's opgezet op regionaal niveau om onze collega's in Ter Apel te kunnen ondersteunen. Ondermijning houdt zicht niet aan gemeentegrenzen en daarom agenderen we het thema regionaal. Langs vier sporen hebben we een lokale aanpak vormgegeven waarin samenwerking tussen gemeenten centraal staat.

We zetten de eerste stappen in het ontwikkelen van een domeinoverstijgende aanpak voor mensen met een hoog veiligheidsrisico en onbegrepen gedrag. Hiermee is de basis gelegd voor een aanpak die we in de komende jaren implementeren.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en
gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

Financiële toelichting

	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Rekening 2023	Vershil Rekening- Begroting 2023
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>				
Baten	80,6	79,0	81,2	2,2
Lasten	156,2	161,2	159,7	1,6
Totaal Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid	- 75,6	- 82,3	- 78,5	3,8

Programma 2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,8 miljoen.
Het positieve resultaat komt (vooral) door:

Vershil Rekening– Begroting 2023

- **Precariobelasting (V € 0,6 miljoen):** Door meer bouwactiviteiten zijn de baten hoger. Deze baten zijn afhankelijk van conjunctuur, wegenbouw, vraag naar woningen en milieuwetgeving.
- **Meerjarige projecten (V € 0,7 miljoen):** Het project Experiment gesloten coffeeshop kent een vertraging op landelijk niveau, waardoor de voorbereidingsfase langer duurt dan gepland. Niet alle middelen voor Herstelagenda Groningen Vooruit zijn ingezet. Het project kent een doorloop in 2024.
- **Reclamedragend straatmeubilair (V € 0,5 miljoen):** Jaarlijks begroten wij middelen voor o.a. vernieuwen en bijplaatsen vanabri's (bushokjes) in de openbare ruimte. Hier is in 2023 geen gebruik van gemaakt.
- **Pandenbrigade (V € 0,4):** Door vertraging in de werving van personeel is een deel van de beschikbare incidentele middelen niet ingezet.

- **Openbare Orde en Veiligheid (V € 0,4):** De beschikbare middelen voor de capaciteitsuitbreiding van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) is niet volledig besteed omdat de werving en instroom van nieuwe medewerkers meer tijd kostte. Zij waren - met name in het eerste kwartaal van 2023 – nog niet in dienst

Daarnaast zijn er nog twee belangrijk nadelen te vermelden:

- **Inzamelen bedrijfsafval (N € 0,5 miljoen):** Dit nadeel bestaat vooral uit lagere opbrengsten veroorzaakt door het stopzetten van een aantal werkzaamheden voor derdenpartijen, terwijl de vaste koste niet in dezelfde mate zijn afgenomen.
- **Deelnemersbijdrage Omgevingsdienst (N € 0,4):** Door het gedeeltelijk wegvallen van rijksmiddelen voor de uitvoering van de wettelijke taken voortkomend uit de Wet bodembescherming ontstaat een nadeel.

Aantal
BASISBANEN
is **toegenomen** naar
125

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

In dit programma werken we langs twee lijnen aan het verbeteren van de leefkwaliteit van onze inwoners: We zorgen voor de randvoorwaarden voor een sociale infrastructuur en zorgen er daarnaast voor dat onze inwoners gebruik kunnen maken van sociale voorzieningen.

Werk en Inkomen

Het aantal mensen met een bijstandsuitkering schommelde het afgelopen jaar rond de 9.000 mensen. Met het Werk en Ontwikkelprogramma hebben we extra ingezet om inwoners te ondersteunen richting werk. Ook hebben we in totaal 463 mensen met een baan met loonkostensubsidie begeleid en is het aantal basisbanen toegenomen naar 125. In 2023 hebben we voor het eerst het quotum voor het aantal nieuwe beschutte werkplekken bij iederz gerealiseerd door in samenwerking met het UWV mensen versneld een indicatie te geven. Inwoners die van een sociaal minimum of een laag inkomen moesten rondkomen kwamen in aanmerking voor de Energietoeslag 2023. We hebben deze groep uitgebreid door ook inwoners met een inkomen 120%- 140% een toeslag uit te keren. Daarnaast hebben we met behulp van de VoorzieningenWijzer en het 'kappen van het regelingenwoud' de toegang tot gemeentelijke regelingen makkelijker en duidelijker gemaakt.

Het afgelopen jaar hebben we de nieuwe wettelijke taak 'vroegsignalering' een plek gegeven in het Plan Schuldhulpverlening 2024-2028. Dit plan beschrijft onze visie en ambitie op het gebied van schuldhulpverlening beschreven waarin we inzetten op integrale schuldhulpverlening waarbij we inzetten op voorkomen van schulden, het bieden van hulp bij het vinden van een oplossing voor problematische schulden en nazorg.

Onderwijs

Op basis van het beleidsplan "Een goede start voor alle jonge kinderen" zorgen we dat steeds meer kinderen gebruik maken van voorschoolse voorzieningen. Ook is een begin gemaakt met het breder toegankelijk maken van de kinderopvang voor kinderen van 0,5 tot 2 jaar van ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag. Ten aanzien van de verbinding onderwijs en zorg zijn er diverse schakelvoorzieningen samen met het onderwijs gerealiseerd, met als doel leerlingen weer terug te laten stromen naar het regulier of speciaal onderwijs. Daarmee zetten we in op het voorkomen van instroom van (jonge) kinderen in jeugdhulpvoorzieningen. In 2023 is ook de manifestatie scholenbouw gestart met als doel te zorgen voor de bouw van de beste scholen in Groningen.

Meer scholen bieden een verlengde schooldag (VSD) aan, waarbij er ook een kwaliteitsslag is gemaakt ten aanzien van de inhoud van de aangeboden activiteiten: scholen hebben een VSD-schoolplan gemaakt met onderbouwde activiteiten die aansluiten bij het curriculum van de school en de behoefte van hun populatie kinderen. Het aantal kinderen dat in onze gemeente nieuwkomersonderwijs volgt is in het afgelopen jaar verviervoudigd. Om met deze groei om te kunnen gaan, is in goede samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen de organisatie en werkwijze voor het nieuwkomersonderwijs vastgelegd in een bouwstenennotitie voor de langere termijn en een uitvoeringsplan voor de dagelijkse praktijk.

Programma Nieuwkomers

2023 stond in het teken van crisis. De oorlog in Oekraïne deed veel mensen op de vlucht slaan en de instroom van asielzoekers was hoger dan voorgaande jaren, waardoor de druk op de asielopvang is toegenomen. Onze gemeente is solidair met mensen die op de vlucht zijn, we willen humane opvang bieden en een inclusieve samenleving. Daarom zijn er in de gemeente Groningen noodopvanglocaties gerealiseerd onder de regie van het COA en zijn er gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen geopend

4910
inwoners schreven
zich in bij de sport-
en cultuurhopper

1476
kinderen maakten gebruik
van het **JEUGDFONDS**
sport- en cultuur

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en
gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

In 2023 ving we circa 1000 Oekraïners op, waarvan 200 in de particuliere opvang en 800 in de gemeentelijke opvang. Daarnaast hebben we circa 800 asielzoekers opgevangen onder de regie van het COA. Ons kader daarbij was de regionale bestuursovereenkomst die de Groninger gemeenten in februari 2023 hebben afgesloten met het rijk. Hierin is overeengekomen hoeveel opvangplekken de gemeente Groningen zou moeten realiseren voor asielzoekers en Oekraïense ontheemden in 2023 en 2024. Daarmee is voor deze jaren stabiliteit en helderheid gecreëerd voor wat onze gemeente samen met de andere gemeenten in onze provincie gaat realiseren.

De toename van het aantal vluchtelingen in onze stad heeft impact op allerlei beleidsvelden, denk aan het onderwijs, de zorg, huisvesting, veiligheid, participatie en de arbeidsmarkt. In samenwerking met andere afdelingen binnen de gemeente hebben we ook dit ingeregeld.

Welzijn, gezondheid, zorg en diversiteit

De overkoepelende nota 'De sociale basis, voor elkaar' 2023-2026 is vastgesteld. Hierin beschrijven we het belang van een sterke samenhang in de samenleving, in de wijken en dorpen van onze gemeente.

In de nota staan diverse actielijnen waarin de thema's uit de nota worden uitgewerkt en ingevuld, één daarvan is een Uitvoeringsprogramma Ouderen in Groningen. Zo hebben we o.a. samen met ouderen en maatschappelijke organisaties concrete, gebiedsgerichte actieprogramma's voor ouderen opgesteld. In 2023 is het nieuwe gebiedsgerichte contract van huishoudelijke hulp ingegaan. Er is daarnaast ingezet op extra ondersteuning van mantelzorgers, in de vorm van voorlichting en bevordering van het gebruik van respijtzorg. 2023 was ook het eerste jaar van de Basis jeugdhulp (BJH) bij WIJ Groningen. Met de BJH hebben wij laagdrempelige ondersteuning geboden aan jeugdigen en gezinnen, dichtbij de leefwereld en in afstemming met de sociale basis. Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming heeft in 2023 verder vorm gekregen. In het najaar van 2023 is landelijk de Hervormingsagenda jeugd (HvA) gepubliceerd, met een groot pakket aan afspraken om de jeugdzorg te verbeteren.

Om de regionale aanpak van huiselijk geweld in de gemeente Groningen te versterken hebben we een Gronings actieplan ontwikkeld: 'In Groningen is iedereen veilig thuis'. In Groningen is een start gemaakt om alle acties en afspraken rondom dak-/thuisloosheid in een regionaal actieplan dakloosheid te beschrijven.

Sport en bewegen

Onze gemeente groeit en dat heeft als gevolg dat de vraag naar sport- en beweegvoorzieningen toeneemt. Om de sportvoorzieningen mee te laten groeien met de gemeente en daarbij rekening houden met bestaande capaciteitsknelpunten, werken we aan het Masterplan (door)ontwikkeling Sportvoorzieningen 2037. Bouwstenen hiervoor zijn onder andere het Capaciteitsonderzoek Sportaccommodaties, de uitkomsten van het onderzoek naar de toekomstige inrichting van Sportpark Corpus den Hoorn, het IABB en de Urban Sports Agenda. Ook zijn we gestart met het project Beter Benutten Buitensport.

Vanuit de actielijn Bewegende Stad zijn de projecten Skatepark Stadspark (fase 1), skatepark Colosseum en MTB skillspark Meerstad gerealiseerd. Ook was aandacht voor de doorontwikkeling van de bestaande projecten Gym Gravenburg, beweegplek Glimmen en 'Samenspeelplekken' Middelhorst, Stadspark en Noorderplantsoen en is de Sport- en Cultuurhopper uitgebreid met de Uniek Sporten Hopper.

In het najaar zijn we gestart met inspiratiesessie Sociale Veiligheid in de sport waarbij vele sportaanbieders aanwezig waren.

7000
leerlingen
hebben
deelgenomen
aan het
cultuurmenu

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en
gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

Eveneens hebben we in het afgelopen jaar het Gronings Sportakkoord samen met onze partners herijkt. Tot slot kijken we terug op een mooie editie van het Sportgala Groningen in december 2023, waarbij voor het eerste alle Groninger gemeenten waren betrokken bij het de verkiezing van de Breedtesportprijs.

Cultuur

In 2023 hebben we voor het laatst gebruik kunnen maken van de coronamiddelen die we van het Rijk hebben ontvangen. We hebben dit ingezet door met cofinanciering extra maatschappelijk relevante projecten te ondersteunen, een snelloket voor jonge makers te openen en het incidentenbudget van de Kunstraad op te hogen.

Dit heeft ervoor gezorgd dat meer mensen konden deelnemen aan kunst en cultuur en dat meer (jonge) makers hun projecten konden uitvoeren. Jong talent kunnen we nu breder begeleiden en ondersteunen door de nieuwe opzet van onze stipendia. Tevens konden we door het voortzetten van de bewezen talent regeling na corona dit jaar 7 jonge kunstenaars een steuntje in de rug geven om zich volop op de ontwikkeling van hun eigen signatuur te kunnen concentreren.

Met de uitbreiding van de cultuurcoaches van Vrijdag zetten we nog meer in op een gebiedsgerichte aanpak van maatschappelijke opgaves, waarbij ontmoeting, meedoen en zingeving centraal staan. Specifiek voor jongeren zijn we in diezelfde wijken gestart met open studio's, waarbij jezelf zijn, samen muziek maken en een luisterend oor vinden sleutelwoorden zijn. Kennis maken met nieuwe culturen en elkaar ontmoeten stond ook centraal op het meerdaagse MENA festival in mei vorig jaar, waarbij samen werd genoten van muziek, theater, film en koken.

Samen met de provincie zijn we gestart met het proces voor de nieuwe cultuurnota. Professionele culturele en erfgoedinstellingen konden in het afgelopen jaar subsidie aanvragen voor de beleidsperiode 2025-2028. Centraal thema blijft Kunst en cultuur voor iedereen, waarbij extra aandacht uitgaat naar fair practice binnen de sector, extra zorg voor een stevige basis en culturele diversiteit als weerspiegeling van onze samenleving. Daartoe hanteren we de fair practice code als voorwaarde bij het cultuurnotaproces.

Om de lokale cultuursector voor te bereiden op de landelijke codes voor Cultural Governance en Fair Practice, hebben we de Fair Practicemiddelen uitgekeerd. Met deze middelen hebben instellingen stappen genomen om Fair Pay te implementeren.

Met de ontwikkeling van een afdeling Atana Noord bieden we instellingen en inwoners met verschillende culturele achtergronden concrete kennis en ervaring om zich voor te bereiden op een rol in het bestuur van een culturele organisatie.

Bijna 20 deelnemers van dit leertraject ronden binnenkort hun training af, waarna ze blijvend een functie binnen het culturele veld kunnen vervullen.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

Financiële toelichting

	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Rekening 2023	Vershil Rekening-Begroting 2023
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>				
Baten	228,1	271,6	276,4	4,8
Lasten	714,7	831,1	806,3	24,8
Totaal Programma 3 Vitaal en Sociaal	- 486,7	- 559,5	- 529,9	29,6

Programma 3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van 29,6 miljoen. Het positieve resultaat komt (vooral) door:

Vershil Rekening– Begroting 2023

- **Samenwerkingsverbanden (V € 13,4 miljoen):** Ontvangen bedragen voor Maatschappelijke opvang, Vrouwenopvang, Werk In Zicht en Transformatieagenda Jeugd worden voor de regio meerjarig ingezet, waarvoor er in 2023 een saldo ontstaat voor inzet in komende jaren.
- **Energietoeslag (V € 2,8 miljoen):** Doordat er minder aanspraak is gemaakt dan verwacht resteert er budget in 2023.
- **BUIG (V € 2,6 miljoen):** We zien dat het aantal uitkeringen in Groningen zich tot het laatste kwartaal van 2023 gunstiger blijft ontwikkelen dan de landelijke trend.
- **Wmo (V € 3,8 miljoen):** Dit voor deel ontstaat o.a. door een technische verwerking van loon- en prijsstijgingen, een lager aantal indicaties huishoudelijke hulp dan verwacht.

- **Beschermd wonen (V € 2,5 miljoen):** De rijksbijdrage is met € 2,9 miljoen gestegen en de uitvoeringskosten zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot. Daarnaast is een buffer van € 4,2 miljoen voor eventuele ontwikkelingen in de zorgkosten vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Het aandeel van de gemeente Groningen in het regioresultaat bedraagt € 2,5 miljoen.
- **Schuldhelpverlening (V € 1,7 miljoen):** Dit resultaat ontstaat met name doordat de middelen voor 'Uitvoeringsplannen intensivering Schuldhelpverlening' maar voor een deel besteed zijn.
- **IHP en IAAB (V € 1,5 miljoen):** Uitvoering van het IHP en IAAB vind deels in de komende jaren plaats, waardoor in 2023 een voordeel ontstaat

Daarnaast is er nog een belangrijk nadeel te vermelden:

- **Jeugdhulp (N € 10,3 miljoen):** Dit kent o.a. de volgende oorzaken: doorloop van hogere realisatie vanuit 2022 en ontbreken van compensatie vanuit het Rijk voor gestegen zorgkosten als gevolg van toenemende complexiteit van problematiek en daarnaast vallen de kosten voor hulpmiddelen/woonvoorzieningen mee.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en
gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

In dit programma staat de dienstverlening aan onze inwoners en de ondersteuning van het bestuur en de organisatie centraal. Daarnaast worden de algemene inkomsten verantwoord zoals het gemeentefonds en belastingen, evenals de baten en de lasten van de bedrijfsvoering van de gemeente Groningen.

Dienstverlening

in 2023 hebben we goede stappen gezet in onze dienstverlening, gericht op het prettiger en sneller helpen van onze inwoners en ondernemers. Bij het Klant Contact Centrum zijn we gaan werken met een korter keuzemenu waardoor klanten sneller geholpen konden worden. Bij Burgerzaken is er onder andere geïnvesteerd in meer persoonlijke klantontvangst en zijn er ook dit jaar weer meer producten digitaal afgenomen. Het aantal fysieke baliebezoeken neemt af, maar de inwoners die wel langskomen hebben complexere vragen die vaker om maatwerk vragen. Tenslotte is in 2023 ons nieuwe digitale dienstverleningsportaal Mijn Groningen live gegaan. Met dit portaal hebben we het juiste kanaal gelanceerd om duidelijk en toegankelijkheid onze digitale dienstverlening aan te bieden.

Bedrijfsvoering

We werkten verder aan participatie aan de hand van de sporen ‘overkoepelend participatiebeleid en – verordening’ en ‘leren en doen’. Ook hebben we naar aanleiding van de motie: ‘Wij zijn er langer dan jullie’

diverse activiteiten ondernomen om samen met jongeren en externe partners de juiste antwoorden te vinden op de in de motie gestelde vragen.

De modernisering van de ICT-voorzieningen is het afgelopen jaar afgerond. Daarnaast is een aantal programma’s gestart ten behoeve van de vervanging van een aantal kern ICT-applicaties van de gemeente Groningen, waaronder het financieel systeem, het zaakstelsel en het archiefsysteem. Voor de outsourcingstrategie op de langere termijn is vastgesteld op welke wijze generieke ICT (de ICT middelen die door alle medewerkers gebruikt worden) in de markt gezet kan worden. Het programma dat hier de komende jaren verder invulling aan geeft is opgestart en de voorbereidingen voor de eerste aanbesteding zijn vergevorderd.

Vanuit de gemeentelijke organisatie hebben we extra inspanning geleverd om ervoor te zorgen dat we de juiste maatregelen treffen met betrekking tot de beveiliging van onze systemen. Tevens investeerden we in de bewustwording en het kennisniveau van alle medewerkers op het gebied van informatiebeveiliging. We zijn zeer tevreden met de resultaten die dit jaar geboekt zijn op het gebied van data-ethiek; Zoals verzocht door uw raad is het sensorenregister en (een eerste versie van) het algoritmeregister gepubliceerd. De omschrijving van het algoritme “eerste hulp bij geldzaken” ontving de landelijke prijs van best

beschreven algoritme van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ook is in 2023 het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) vastgesteld. Hiermee kunnen we vanuit aanbestedingen een grotere bijdrage leveren aan het behalen van onze maatschappelijke doelen.

Als onderdeel van onze arbeidsmarktstrategie is in de zomer het Carrière Centrum en de werken-bij website gelanceerd. In het najaar van 2023 ontwikkelde het Carrière Centrum zich via twee sporen; enerzijds door te focussen op de doorstroom van medewerkers, anderzijds lanceerden we in de herfst een grote arbeidsmarktcampagne om meer bekendheid als werkgever te creëren, waarbij we zowel online als offline voor een brede doelgroep zichtbaar zijn als veelzijdige werkgever. In het jaarplan Diversiteit & Inclusie (D&I) lag de focus op de actielijn bewustwording en beïnvloeding van gedrag. Zo is er via intranet aandacht aan besteed, zijn er panelgesprekken gevoerd, inspiratiesessies georganiseerd en is er een adviseur D&I geworven. Daarnaast zijn het transitieverlof voor transgender personen en de Kansenpool Diversiteit verder uitgewerkt en zijn er stappen ondernomen om de Culturele Barometer in 2024 uit te voeren.

Onze gemeente nam in 2023 deel aan 15 Europese projecten. De projecten richten zich op de volgende thema’s: energietransitie, waterstof, klimaatadaptatie en leefkwaliteit, duurzame mobiliteit en digitale transitie, circulariteit, participatie en digitalisering.

Programma 1
Economie en Ruimte

Programma 2
Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3
Vitaal en Sociaal

Programma 4
Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1
Wijkvernieuwing en
gebiedsgericht werken

Paragraaf 2
Duurzaamheid

Financiële toelichting

	Primitieve begroting 2023	Actuele begroting 2023	Rekening 2023	Vershil Rekening- Begroting 2023
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>				
Baten	830,0	984,0	976,2	-8,4
Lasten	213,6	284,5	265,0	19,6
Totaal Programma 4 Dienstverlening en Bestuur	616,4	699,5	710,7	11,2

Programma 4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 11,2 miljoen. Het positieve resultaat komt (vooral) door:

Vershil Rekening– Begroting 2023

- **Programma Nieuwkomers (V € 6,2 miljoen):** De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn lager dan de normbedragen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
- **Gemeentefonds (V € 2,3 miljoen):** De begroting 2023 is gebaseerd op de Meicirculaire 2022, waardoor de circulaire t/m december 2023 wijzigingen in de algemene uitkering veroorzaken. Daarnaast zijn er diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen toegekend in 2023. De OZB-belastingcapaciteit is hoger dan geraamd, wat een nadeel oplevert.
- **Meerjarige projecten (V € 4,2 miljoen):** Dit betreft saldi op doorlopende projecten, zoals: Brandveiligheid, Migratie E-suite, Wet Open Overheid en Vervanging DaFinci.
- **Treasury (V € 3,0 miljoen):** In 2023 ontstond een rentevoordeel op de langlopende leningen door hogere rente dan geraamd, een hoger volume aan reserves en voorzieningen en minder investeringen dan geraamd.

- **Onroerend zaakbelasting (V € 2,4 miljoen):** De economische waarde van de woningen en bedrijven in de stad valt hoger uit dan ten tijde van de berekening van de tarieven werd voorzien.

Daarnaast zijn er nog 3 belangrijke nadelen te vermelden:

- **Nacalculatie loon- en prijsstijgingen (N € 2,5 miljoen):** Bij opmaak van de begroting wordt een inschatting gemaakt. Over 2021 en 2022 is een nacalculatie doorgevoerd. Het verschil wordt met name veroorzaakt door de stijging in prijzen in 2022 en een nieuwe COA in 2023.
- **Hervormingen (N € 3,9 miljoen):** Een aantal bezuinigingen wordt in 2023 niet ingevuld.
- **Outsourcing ICT (N € 3,2 miljoen):** Door uitloop van de transitie naar Fujitsu lopen we achter met het invullen van de taakstelling en is extra eigen inzet nodig.

Paragraaf 1 Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Met wijkontwikkeling verbinden we de programma's met de opgaven in wijken en dorpen en initiatieven van inwoners. Met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid kunnen we meer investeren in de noordelijke wijken. Daarvoor hebben we samen met een maatschappelijke coalitie van partners en inwoners onze ambities vastgelegd. Met de wijkvernieuwing investeren we extra in een aantal wijken, zodat we verschillen tussen gebieden verkleinen. De middelen zijn ondergebracht in de 4 programma's.

Programma 1 Economie en Ruimte

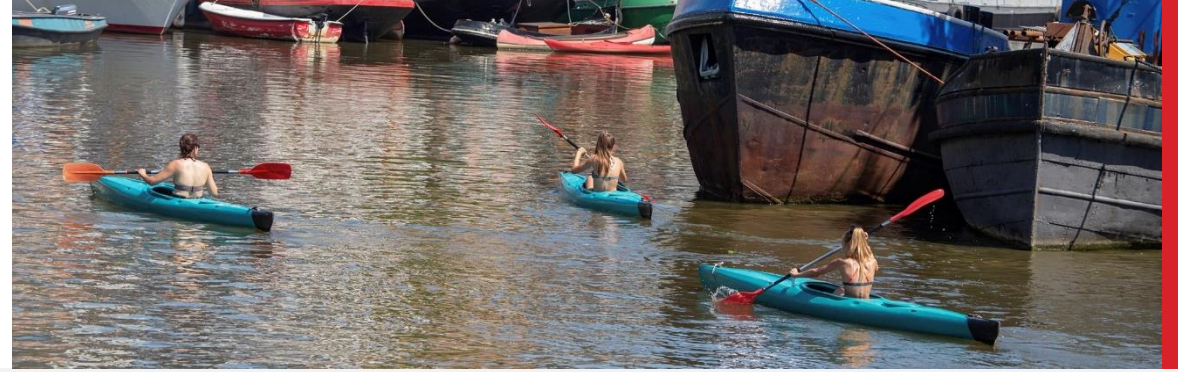
Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1 Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2 Duurzaamheid

Centrum: Er is in 2023 hard gewerkt aan de herinrichting Grote Markt en gestart met de campagne 'Stoep vrij, iedereen blij'. De voorbereidingen voor de aanpak van de eerstvolgende plekken in de binnenstad zijn ook gestart, zoals het Damsterplein, de Vismarkt en de aanloopstraten naar de Grote Markt. Ook zijn het afgelopen jaar parkwachters ingezet, om de overlast rondom het Stadsstrand en Noorderplantsoen te verminderen.

Oude Wijken: Het afgelopen jaar hebben we in de wijkvernieuwing 'Mooie Wijken' gezorgd voor verbetering van de veiligheid in het Molukkenplantsoen en een versterking van de school in de wijk, met de Verlengde Schooldag, en gezamenlijke vakantieactiviteiten.

De dienstverlening is dichterbij georganiseerd via het buurtteam in De Hoogte en een team van werkcoaches in de Oosterparkwijk. In de Schildersbuurt is een overlastcoördinator en een buurtpreventiemedewerker gestart. In de Oosterparkwijk zorgden we gezamenlijk met onze partners dat de eerste Michi-Noeki een goede ontmoetingsplek werd.

Zuid: In het kader van 'Het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie' zet de buurtvereniging Rivierenbuurt jaarlijks zelf €20.000 in ter versterking van de leefbaarheid van de wijk.

Zuid: In het kader van 'Het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie' zet de buurtvereniging Rivierenbuurt jaarlijks zelf €20.000 in ter versterking van de leefbaarheid van de wijk. In het kader van 'Proeftuin aardgasvrije wijk' hebben we in wijkvernieuwingswijk De Wijert inwoners geïnformeerd over het inrichten van de wijk in een gasloze toekomst. Daar is ook, na jaren voorbereiding, de eerste sloop en nieuwbouw van woningen gestart in het kader van de wijkvernieuwing. In Hoornse Meer en in Corpus den Hoorn is gestart met het project "Kunst in de openbare ruimte", waarin door inwoners (via de Stem van Groningen) plekken zijn aangedragen die zij geschikt achten om te verfraaien.

Oost: In het gebied Oost is Meerstad volop in ontwikkeling. In de wijkvernieuwing hebben we voor het uitvoeringsprogramma Beijum Bruist gewerkt aan de Heerdenaanpak en is het succesvolle programma Kansrijk Oost ook uitgebreid naar andere wijken. In 2023 zijn we begonnen met de wijkvernieuwing Lewenborg Leeft. Er is samen met inwoners gewerkt aan veiligheid in de wijken, door het ondersteunen van de Buurtmoeders en door kleine verkeersaanpassingen te doen. De Wijk De Wereld in Lewenborg was een succes.

West: De wijkvernieuwing 'Sunny Selwerd' is volop zichtbaar, straten zijn opnieuw ingericht en er staan veel nieuwe woningen. Ook zijn er in Selwerd, net als Vinkhuizen en Paddepoel, met de Stratenaanpak interdisciplinaire teams in de wijken aanwezig geweest. Hoogkerk heeft, op initiatief van bewonersorganisatie VWH en als onderdeel van het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie, in 2023 een eerste burgerbegroting opgesteld.

Haren: De projecten uit de Groene Parel zijn grotendeels afgerond, de aanleg van een skatebaan en beweegplek bij de Mikkellhorst wordt in 2024 uitgevoerd. De onderlinge samenspraak in de dorpen hebben een impuls gekregen met het project 'Samenspraak en zeggenschap' als onderdeel van het Gronings model voor wijk- en dorpsdemocratie. Dit leggen we vast in de dorpsagenda's. Voor de aanpak van het Raadhuisplein zijn drie scenario's gemaakt, die zijn besproken met de inwoners van Haren.

Ten Boer: Samen met bewoners en betrokken zijn we gestart met het opstellen van dorpsagenda's. Deze hebben een plek gekregen in de gebiedsagenda Ten Boer. Het Gronings Model voor wijk- en dorpsdemocratie krijgt hiermee in Ten Boer zijn eigen vorm. Ook hebben diverse partijen het convenant ondertekend van de dorpscoöperatie Ten Boer dat zich richt op een dorpen-overstijgende samenwerking rondom leefbaarheid. Tot slot hebben we een uitbreiding van het Dorpshuis in Ten Boer gerealiseerd.

Paragraaf 2 Duurzaamheid

Programma 1 Economie en Ruimte

Programma 2 Leefomgeving en Veiligheid

Programma 3 Vitaal en Sociaal

Programma 4 Dienstverlening en Bestuur

Paragraaf 1 Wijkvernieuwing en gebiedsgericht werken

Paragraaf 2 Duurzaamheid

Vanuit ons programma Groningen Geeft Energie werken we aan een CO2-neutrale gemeente in 2035 (volgens de uitgangspunten van de Routekaart Groningen CO2-neutraal 2035 uit 2018). De energietransitie is een gezamenlijke opgave en aan de realisatie van de doelen werken we samen met inwoners in de Wijkenergieaanpak, met bedrijven, energiecoöperaties, organisaties en met de partners van de Routekaart. De middelen voor de opgave zijn ondergebracht in de 4 programma's

Spoor Warmte

We hebben gewerkt aan de Warmtetransitie door onder andere het vaststellen van het warmteplan Suikerzijde en de vervolginvestering Warmtenet Noordwest fase 2a. In Selwerd is het hoofdtracé van Warmtestad weer een stuk uitgebreid en is de aanleg van het buurtwarmtenet in Selwerd Zuid van start gegaan. In Selwerd-Oost is de pilot voor collectieve verduurzaming met behulp van het Volkhuysvestingsfonds gestart. In proeftuin De Wijert Noord zijn we doorgeslagen met de uitvoering van het project, waarbij we met de VvE's in het gebied de nodige stappen hebben gezet. Tot slot is in december 2023 het Gemeentelijk Energiebedrijf BV (GEB) opgericht.

Spoor Besparen

We hebben de inzet op de energiebesparing bij woningen gecontinueerd met de inzet van energiecoaches en adviseurs, de klusbus, het regionaal energieloket, uitdeelacties in samenwerking met de woningbouwcorporaties en de 'inwisselactie witgoed' voor huishouders in energiearmoede. Middels het project 'warm de winter in' hebben 1.451 huurders van de woningcorporaties aangegeven geïnteresseerd te zijn in de uitgifte en de plaatsing van maatregelen. De voorwaarden voor de leningen om te verduurzamen via het Fonds Energietransitie zijn in 2023 geactualiseerd. Vanuit Groningen Werkt Slim werkten we ook in 2023 aan het stimuleren van ondernemers in de energie- en circulaire transitie. Zo hebben we voor de Horeca het label 'Groen Genieten' in het leven geroepen. Bedrijven die aan dit label voldoen, voldoen ook aan de duurzaamheidsdoelstelling 2035.

Spoor Hernieuwbare energie en energieoplossingen

Over heel 2023 is een recordaantal zonnepanelen geplaatst op daken. Door het openen van de twee zonneparken op Roodehaan is het opgesteld vermogen in zonneparken in de gemeente toegenomen. Ook hebben we verder ingezet op de doorontwikkeling van het zonnepark Meerstad-Noord. In december 2023 is het ontwerpbestemmingsplan hiervoor ter inzage gelegd.

Vanaf november 2021 t/m februari 2023 hebben vijf initiatiefnemers hun ideeën voor een lokaal zonnepark kenbaar gemaakt aan de gemeente. Voor drie van deze initiatieven wordt de haalbaarheid verkend. In 2023 zijn wij tevens gestart met de verkenning naar de ontwikkeling en exploitatie van zonnecarports boven openbare (gemeentelijke) parkeerterreinen.

De gemeente Groningen was ook in 2023 betrokken bij verschillende regionale, nationale en Europese waterstofprojecten en -initiatieven (Europees project HEAVENN, Interreg North Sea project Hytec2, het Europese Revive project en het in 2023 afgeronde project North West Europe Hector). Resultaat van deze projecten is dat een deel van ons wagenpark inmiddels is omgebouwd naar waterstof. Hiermee is ons wagenpark verder verduurzaamd.

Als onderdeel van 'Making city' is in 2023 is het zonnevoetpad op het Europapark gerealiseerd, is er gewerkt aan een vergister op het Zerniketerrein en zijn er op twee flats van Nijestee gevelpanelen geïnstalleerd. Tot slot is de gemeente (als enige in Nederland) in 2023 lid geworden van een wereldwijd netwerk van energiesteden: het World Energy Cities Partnership (WECP). Met het lidmaatschap wisselen we kennis uit en werken we samen met andere steden die lid zijn van het netwerk.